

Aktuel Ældre- og Sundhedspolitik januar 2023

Overdødelighed blandt ældre mennesker

Den samlede dødelighed i Danmark har været markant forhøjet i slutningen af 2022 og de første uger af 2023. Overdødeligheden ses særligt i aldersgrupperne 75+ i samme periode, som der er udbredt smitte af influenza, Covid og RSV-virus. Der er heldigvis tegn på, at covid-19-smitten er faldende.

Den øgede dødelighed blandt ældre mennesker medførte krav fra Alzheimerforeningen om et 5. stik. Ældre Sagen har udtrykt bekymring ift. overdødeligheden og appelleret til, at man på plejehjemmene og hos de besøgende sætter ekstra fokus på hygiejneregler, samtidig med at vi for enhver pris skal undgå de ødelæggende besøgsrestriktioner.

Ældre Sagen har afholdt sig fra at kommentere på 5. stik, da vi ikke har de lægemiddelfaglige kompetencer til at vurdere, hvornår sårbare grupper skal have et boosterstik. Der skal som minimum gå 4 måneder mellem hvert stik, og vi ved, at myndighederne er i gang med at lave en lægefaglig vurdering af det rette interval imellem boosterstik ift. effekt, bivirkninger, variantopdateringer m.v. Derudover skyldes mange af de indlæggelser og dødsfald, vi ser pt., en blanding af COVID, RSV-virus og influenza, hvilket understøtter behovet for ekstra fokus på eksempelvis god hygiejne.

Tiltale mod to ansatte i forbindelse med ”Else-sagen”

Der er nu rejst tiltale mod to ansatte på det århusianske plejehjem, der var i centrum for tv2-dokumentaren tilbage i 2020. Tiltalen lyder på pligtforsømmelse i forbindelse med bevidst manglende bleskift. Tiltalen blev rejst kort før jul.

Ældre Sagen har i denne forbindelse udtalt til medierne, at vi er tilfredse med, at det skal have konsekvenser, hvis man bevidst behandler plejehjemsbeboere uværdigt. Vi har ikke udtalt os om strafform og eventuelt omfang af denne. Ældre Sagen har alene tilkendegivet, at der skal være konsekvenser af de handlinger, Else blev udsat for, og som blev vist i tv2-dokumentaren

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

For mange forskellige hjælpere i den enkeltes hjem

FOA har udarbejdet en ny medlemsundersøgelse, der blandt andet viser, at mange af deres medlemmer fortsat oplever, at de kommer hos alt for mange forskellige ældre i løbet af deres vagter. Til trods for nye tiltag i en række kommuner med organisering i mindre teams er denne ordning langt fra udbredt i et omfang, der har ført til ændringer for de fleste sosu-medarbejdere. De oplever fortsat en hverdag med mange forskellige besøg hos ældre de ikke nødvendigvis kender.

Ældre Sagen har i medierne understreget, at det har meget stor betydning for hjemmehjælpsmodtagere/plejehjemsbeboere, at de kender og har en god relation til de hjælpere, der kommer i deres hjem. Det giver en dårligere hjælp, hvis der ikke er et kendskab til den enkelte, svækkede ældres unikke behov. Vi har på denne baggrund igen slået til lyd for etablering af faste teams i ældreplejen, hvor der skal være færrest muligt forskellige hjælpere tilknyttet hjælpen til den enkelte svækkede ældre.

Robotstøvsugere i stedet for hjemmehjælp

En række især jyske kommuner har valgt, at svækkede ældre ikke længere kan få hjælp til at få støvsuget (og enkelte ej heller til gulvvask), da den enkelte ældre i stedet kan indkøbe sig en robotstøvsuger/robotgulvvasker. Med undtagelse af eksempelvis blinde/svagtseende og svært demensramte ældre får alle hidtidige modtagere af rengøringshjælp frataget hjælpen til støvsugning/gulvvask.

Ældre Sagen ser dette som en klar forringelse af den enkeltes mulighed for at få gjort rent. Det er langt fra alle hjem, der egner sig til en robotstøvsuger. Hovedparten af hjemmehjælpsmodtagere kommer fra de laveste sociale indkomstgrupper og har ikke nødvendigvis råd til at anskaffe sig en robotstøvsuger. Og endelig vil besparelsen bevirke, at mange hjemmehjælpsmodtagere bliver berøvet en af de få sociale kontakter, de har i dagligdagen, når der ikke længere skal komme en hjælper i deres hjem.

Højt vikarforbrug skader kvaliteten af hjælp i ældreplejen

I flere kommuner oplever man et stigende forbrug af vikarer i ældreplejen. Det kan være et problem af flere forskellige årsager. Dels går en stadig større del af budgettet til plejehjem og hjemmepleje til at dække dyre regninger fra vikarbureauer – et budget der kunne være brugt til fast personale. Dels betyder et øget vikarforbrug, at der kommer flere forskellige og ukendte hjælpere i den enkelte, svækkede ældres hjem.

Ældres Sagen har til medier udtalt, at det øgede vikarforbrug giver en dårligere hjælp på plejehjem og i hjemmeplejen. Vikarer kender ofte ikke de personer, de skal hjælpe. De har ofte ikke adgang til oplysninger fra de enkelte kommuners respektive

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

fagsystemer, hvor data omkring konkret hjælp, sygdomsbillede mm. er tilgængelig, hvilket igen betyder en dårligere hjælp til plejehjemsbeboeren/hjemmehjælpsmodtageren. For den enkelte svækkede ældre skaber det utryghed og usikkerhed i forhold til, om man kan få den rigtige og fornødne hjælp. Ældre Sagen opfordrer kommunerne til at ansætte mere fast personale som løsning på vikarproblemet. Det er både billigere for kommunen og bedre for hjemmehjælpsmodtagere og plejehjemsbeboere.

Ny rapport om smitteforebyggelse på plejehjem er helt i tråd med Ældre Sagens synspunkter

Ældre Sagen har siden starten af corona-pandemien kæmpet for at sikre balance mellem smitteforebyggelse og trivsel blandt beboere på plejehjem. Det har været en vigtig dagsorden for os at understrege de voldsomme konsekvenser som isolationen førte til; ensomhed, mistrivsel, fysisk svækkelse osv., og vi løbende delt førstehandsberetninger fra berørte beboere og pårørende med både politikere, styrelser og ministerier.

Derfor er det særdeles positivt at læse den netop offentliggjorte rapport fra Social- og Boligstyrelsen, som netop lægger op til at søge balancen mellem smitteforebyggelse og trivsel, blandt andet ved at foreslå mindre boenheder, som gør det muligt at have socialt samvær – også under en pandemi. Vi har derfor kvitteret positivt for rapportens konklusioner.

Ældre Sagen kæmper for retten til at benytte kontanter

I december 2022 fremsatte HORESTA (brancheorganisation for hotel-, restaurant- og turisterhvervet) et forslag om, at det skal være frivilligt for betalingsmodtageren, om vedkommende vil modtage kontanter.

Ældre Sagen har på landsdækkende tv udtalt sig yderst kritisk over for dette forslag. Vi har påpeget, at kontantpligten er til for at hindre diskrimination af kontantkunder, og vi frygter, at frivillighed medfører et yderligere pres på kontanterne i det hele taget. Vi er imod en afvikling af kontanterne, fordi vi frygter, at det vil medføre, at nogen ekskluderes fra at leve samme aktive liv, som mange andre tager for givet. Deres indkøbsliv vil blive reduceret til mad og medicin, hvilket vi i Ældre sagen ikke synes er værdigt.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Bankernes gebyrer stiger og deres filialer lukker

Bankerne lukker deres bankfilialer og kontantkasser, og samtidig stiger gebyrerne til bankernes ydelser for kunderne, særligt for de ydelser der er forbundet med hjælp for digitalt udfordrede bankkunder.

Ældre Sagen har i Børsen kommenteret på udviklingen, idet vi oplever, at kontantkunderne ekskluderes, samt at det i stigende grad bliver besværligt for dem at klare sig og have penge at betale med og betale deres regninger, som de har gjort hidtil. Vi har samtidig påpeget, at bankkunderne i dag er forpligtet til at have en bankkonto, men at de har meget få rettigheder, forbundet med kontoen. Det blev samtidig understreget, at Ældre Sagen mener, at bankerne har et særligt samfundsansvar overfor alle deres kunder.

Desuden har Ældre Sagen kritiseret, at gebyrerne i bankerne stiger, og at ældre, der er afhængige af kontanter, oplever, at det dén grad bliver besværliggjort og meget dyrt at være bankkunde, og at de føler, at de bliver presset ud af bankerne, og at de er uønskede som bankkunder.

Telefonsvindel mod ældre er i stigning

Den særlige kriminalitetsform "vishing" (telefonsvindel) har i 2022 været i kraftig stigning. Svindlen har særligt ramt ældre, som har oplevet at blive narret til at overføre hele eller dele af deres indestående i banken af en person, som udgiver sig for at være fra politiet eller banken og f.eks. påstår, at den ældres bankkonto er under angreb, og at pengene derfor skal flyttes.

Politiets indsats for at forebygge og hindre svindlen har omkring årsskiftet været dækket i medierne, og Ældre Sagen har i forbindelse hermed udtalt sit til lokal-tv og taget kraftig afstand fra svindlen.

Ældre Sagen er samtidig gået ind i et samarbejde med politiet, Det Kriminalpræventive Råd og bankerne om forebyggelsen af telefonsvindel rettet mod ældre. Fælles udarbejdede budskaber bliver målrettet både ældre og deres pårørende.

Uhensigtsmæssig ordning med nødkald i Aarhus Kommune

I september faldt en ældre kvinde og trykkede nødkald, men det gik ifølge familien otte timer, inden hjemmeplejen kom og hjalp hende op. Herefter blev kvinden tiltagende dårlig og døde kort efter. I en rapport om nødkald, som Aarhus Kommune selv har bestilt, får kommunen kritik for den måde, nødkald organiseres på. Modsat Aalborg og København, hvor man har en central, der modtager opkaldene, er det i Aarhus den enkelte hjemmehjælper, der modtager nødkald. Hjælperen kan stå i en anden vigtig

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

opgave og skal derfor selv vurdere, om nødkaldet kræver, at den igangværende opgave droppes for at håndtere nødkaldet. Ordningen giver meget lang reaktionstid.

I medier har Ældre Sagen udtalt, at det er helt katastrofalt, hvis Aarhus Kommune har en reaktionstid på otte timer. Der er stor risiko for at det ender fatalt, hvis der trykkes nødkald, og ingen kommer personen til undsætning før efter 8 timer. Det er samtidig meget utrygt for borgere i Aarhus, der har fået bevilget et nødkald, at de ikke kan vide, hvor længe der skal ventes på hjælp, hvis eller når der trykkes på nødkaldsknappen. Mangelfuld eller utilstrækkelig hjælp og lange ventetider ved tryk på nødkald er både en menneskelig katastrofe og et retssikkerhedsmæssigt problem, som kan skabe mistillid til kommunen. Man skal kunne stole på kommunen, som er sat i verden til at hjælpe borgerne. Samtidig har vi opfordret Aarhus Kommune til hurtigt at få tilrettelagt en hensigtsmæssig ordning, som sikrer hurtig respons på nødkald.

Afskaffelse af modregning af ægtefællens arbejdsindkomst i folke-, førtids- og seniorpension.

Fra 1. januar 2023 modregnes en ægtefælles/samlevers indkomst fra personligt arbejde ikke i den anden ægtefælles/samlevers folke-, førtids- eller seniorpension.

Det vil gøre det mere attraktivt for en partner til en pensionist at øge sin arbejdsindsats, når den ekstra arbejdsindsats ikke længere kan medføre, at pensionisten får mindre i pension. Dette er vigtigt, da samfundet lige nu mangler arbejdskraft.

Tvivl om afskaffelse af modregning af egen arbejdsindkomst i folkepensionens grundbeløb og pensionstillæg

Der blev i januar 2022 indgået en politisk aftale om en ny reformpakke for dansk økonomi. Af den fremgår det, at indkomst ved personligt arbejde ikke længere skal modregnes i folkepensionens grundbeløb og pensionstillæg.

Ifølge aftalen skulle der fremsættes lovforslag i efteråret 2022, og lovforslaget var på lovprogrammet til fremsættelse i efteråret 2022. Men på grund af valget er aftalen bortfaldet, og selv om de partier, der før valget gik ind for afskaffelse af modregningen af egen arbejdsindkomst har flertal, er der nu tvivl om modregningen af egne arbejdsindkomst i folkepensionen bliver gennemført. Lovforslaget var ikke med i den liste over lovforslag, der fremsættes inden vinterferien, som regeringen offentliggjorde 17. januar.

Ældre Sagen foreslog allerede, da lovforslaget om at afskaffe modregningen af en ægtefælle/partners arbejdsindkomst blev fremsat, at lovforslaget også burde omfatte egen arbejdsindkomst, så der ikke var tvivl om reglerne, men det valgte den daværende

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

regering ikke at gøre. Som følge heraf er der nu tvivl om, hvorvidt modregningen af egne arbejdsindkomst ophæves med virkning for arbejdsindkomst, der optjenes i 2023, og om hvorvidt modregningen i det hele taget bliver ophævet.

Afskaffelse af store bededag

Regeringen har sendt et lovforslag om konsekvenser ved afskaffelse af store bededag i høring. Lovforslaget indebærer, at årslønnen forhøjes med 0,45 pct. svarende til den forlængede arbejdstid. Forhøjelsen af årslønnen vil efter gældende regler medføre, at folkepensionen og andre overførsler forhøjes tilsvarende i 2026. Regeringen ønsker imidlertid, at denne stigning skal "neutraliseres". Ældre Sagen kæmper lige nu for en bedre inflationsregulering af pensionen, så det vil efter Ældre Sagens opfattelse være et skridt i den forkerte retning at nedsætte reguleringen. Hvis virkningen af den længere arbejdstid neutraliseres, bør det efter Ældre Sagens opfattelse også gælde, hvis årslønnen falder, fordi arbejdstiden reduceres.

Afskaffelse af seniorpensions- og seniorjobordningen

Den nye SVM-regering foreslår i sit regeringsprogram at sammenlægge de to tilbagetrækningsordninger seniorpension og tidlig pension (Arne-pension) i det, man betegner som en Arne Plus-pension. Samlet er der tale om en betydelig forringelse af tilbagetrækningsmulighederne for dem, som ville have været berettiget til seniorpension, da perioden halveres fra 6 til 3 år samtidig med, at ydelsen falder med 4.000-5.000 kr. om måneden før skat. Med i regnestykket hører også, at boligstøtten forringes markant for seniorpensionisterne. Regeringens planer om at afskaffe seniorpensionen vil være et område, som Ældre Sagen lægger stor vægt på i foråret og drøfter på vores møde med landets nye beskæftigelsesminister Ane Halsboe-Jørgensen.

Herudover lægger den nye regering op til at afskaffe den såkaldte seniorjobordning. Seniorjob er en mulighed for langtidsledige seniorer, der er i fare for at miste deres dagpengeret (og dermed muligheden for efterløn). Er man medlem af en a-kasse og har betalt ind til efterlønsordningen, er ledig og har opbrugt sin dagpengeret tidligst fem år før efterlønsalderen, skal kommunen finde/oprette et seniorjob til overenskomstmæssig løn, således at man bevarer dagpengeretten og muligheden for efterløn. På den baggrund er det selvsagt også et område, som Ældre Sagen vil have fokus på i dette forår.